

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Циклова комісія викладачів музики і хореографії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
_____ 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКОМПАНеМЕНТ

галузі знань 0202 Мистецтво
спеціальності 5.02020401 Музичне мистецтво

Київ
2015 рік

Робоча програма «Акомпанемент» для студентів галузі знань 0202 Мистецтво, спеціальності 5.02020401 „Музичне мистецтво”

«25» серпня 2015 року –48 с.

Розробники:

Павловська-Єжова Тетяна Андріївна,

викладач циклової комісії музики і хореографії

Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Сокальська Валентина Феліксівна,

викладач циклової комісії музики і хореографії

Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії викладачів музики і хореографії

Протокол № 1 від «25» серпня 2015 р.

Голова циклової комісії

Т.В. Романова

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора

з навчальної роботи

(С.І. Дем'яненко)

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

(З.Л. Гейхман)

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу

Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «31» серпня 2015 року

“ _____ ” _____ 2015 року

Голова

(М.В. Братко)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III. Програма:

- Змістовий модуль №1. Оволодіння фактурними особливостями класичного романсу та народної пісні;
- Змістовий модуль №2. Засвоєння методики поетапного вивчення твору;
- Змістовий модуль №3. Формування професійних навичок ансамблевої гри;
- Змістовий модуль №4. Опанування методами роботи над дошкільним та шкільним репертуаром;
- Змістовий модуль №5. Закріплення концертмейстерських навичок. Транспонування, читання нот з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Акомпанемент»

V. Карта індивідуальної роботи

VI. Карта самостійної роботи студента. Завдання для самостійної роботи.

VII. Програмні та контрольні вимоги курсу.

VIII. Система поточного та підсумкового контролю

IX. Методи навчання

X. Методичне забезпечення курсу

XI. Очікувані результати

XII. Орієнтовний репертуарний список

XIII. Рекомендована література:

- Основна;
- Додаткова.

Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: підготовка майбутнього фахівця в галузі музичного мистецтва, який володіє необхідними навичками концертмейстерсько-акомпаніаторської роботи з урахуванням професійної спрямованості та специфіки роботи з дитячим колективом, здатного здійснювати музично-педагогічну діяльність з високим рівнем теоретичного і методичного осмислення суті педагогічної взаємодії.

Завдання курсу:

- виховання професійних якостей концертмейстера-акомпаніатора, опанування концертмейстерськими компетенціями, які забезпечать успішність майбутньої професійної діяльності;
- формування у студентів художнього смаку і виконавської культури, почуття стилю, ознайомлення з кращими зразками класичної вітчизняної та зарубіжної музики, народної музичної творчості;
- оволодіння різноманітним музично-педагогічним репертуаром, постійне його розширення, створення репертуарного фонду для майбутньої творчої самостійної роботи;
- формування практичних умінь і навичок роботи з дітьми шкільного та дошкільного віку;
- розвиток творчих здібностей студентів;
- набуття студентами певної виконавської свободи у виконанні музичних творів;
- формування у студентів вміння застосовувати в навчально-виховному процесі надбань класичних і сучасних педагогічних досліджень, новаторських ідей;
- створення у студентів позитивної мотивації до вивчення курсу і майбутньої професійної діяльності.

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Акомпанемент» у студента мають бути сформовані такі **фахові компетентності**:

- готовність до високохудожнього виконання музичних творів, володіння мистецтвом інструментального супроводу;
- вміння реалізувати в роботі акомпаніатора навички, набуті на заняттях з основного музичного інструменту;

- володіння мистецтвом швидкого орієнтування в нотному тексті, швидким баченням всього твору: форми, партитури (в тому числі тієї, що складається з трьох рядків);
- здатність акомпанувати солісту, ансамблю та учнівському хору відповідно до конкретних завдань професійної музично-педагогічної діяльності;
- володіння інтуїтивним відчуттям соліста, розумінням його художніх намірів;
- здатність до партнерської співпраці концертмейстера з солістом, активної участі в створенні інтерпретації твору;
- спроможність акомпанувати власному співу, володіючи співвідношенням голосу та супроводу;
- володіння в достатньому обсязі вокально-хоровою літературою (романси, народні та авторські пісні, дошкільний та шкільний репертуар);
- здатність застосовувати навички читання з листа, підбору на слух, імпровізації в професійній діяльності;
- орієнтування в різних фактурах вокально-хорових творів;
- готовність вносити зміни в партію акомпанементу в залежності від художньо-технічних задач (транспонування, спрощення нотного тексту);
- володіння знаннями особливостей співацького дихання, фразування;
- спроможність поєднувати акомпаніаторські навички з елементами диригентської техніки;
- здатність пристосуватися до кожного виконавця:
 - а) підтримати його, де потрібно,
 - б) підкорятися, де потрібно,
 - с) керувати ним;
- застосування законів ансамблевих співвідношень, відчуття єдності і взаємодії між партією соліста і партією акомпанементу;
- володіння специфікою акомпанування ритмічним рухам (вправа, танець, гра);
- знання методичної літератури з теорії і практики концертмейстерської діяльності;
- здатність до музично-теоретичного та художньо-виконавського аналізу вокально-хорових творів;
- змога об'єднати творчі, педагогічні і психологічні функції;
- прагнення реалізовувати власні музичні здібності та фахові уміння в активній соціально - просвітницькій діяльності;

- готовність до концертно-виконавської діяльності;
- стійка потреба до професійного самовдосконалення.

ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АКОМПАНеМЕНТ»

Курс	Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<u>Кількість кредитів, відповідних ECTS:</u> 3 <u>Загальний обсяг дисципліни (години):</u> 108 годин <i>II курс – 36год.</i> <u>Тижневе навантаження:</u> 1год.	<u>Шифр та назва галузі знань:</u> <i>Мистецтво 0202</i> <u>Шифр та назва спеціальності:</u> <i>5.02020401 «Музичне мистецтво»</i> <u>Освітньо-кваліфікаційний рівень:</u> <i>"молодший спеціаліст"</i>	<u>Рік підготовки: II</u> <u>Семестр: 3-4</u> <u>Аудиторних занять – 33 год.:</u> <i>3 семестр – 18 год.</i> <i>4 семестр – 15 год.</i> З них практичні заняття - 31 год.: <i>3 семестр – 17 год.</i> <i>4 семестр – 14 год.</i> підсумковий контроль – 2 год.: <i>3 семестр – 1 год.</i> <i>4 семестр – 1 год.</i> <u>Самостійна робота – 3 год.:</u> <i>4 семестр – 3 год.</i>

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<u>Кількість кредитів, відповідних ECTS:</u> 3 <u>Загальний обсяг дисципліни (години):</u> 108 годин <i>III курс – 36 год.</i> <u>Тижневе навантаження:</u> 1 год.	<u>Шифр та назва галузі знань:</u> <i>Мистецтво 0202</i> <u>Шифр та назва спеціальності:</u> <i>5.02020401 «Музичне мистецтво»</i> <u>Освітньо-кваліфікаційний рівень:</u> <i>"молодший спеціаліст"</i>	<u>Рік підготовки:</u> <i>III</i> <u>Семестр:</u> 5-6 <u>Аудиторних занять – 32 год.:</u> <i>5 семестр – 17 год.</i> <i>6 семестр – 15 год.</i> З них практичні заняття - 30 год.: <i>5 семестр – 16 год.</i> <i>6 семестр – 14 год.</i> підсумковий контроль – 2 год.: <i>5 семестр – 1 год.</i> <i>6 семестр – 1 год.</i> <u>Самостійна робота – 4 год.:</u> <i>5 семестр – 1 год.</i> <i>6 семестр – 3 год.</i>

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<u>Кількість кредитів, відповідних ECTS:</u> 3 <u>Загальний обсяг дисципліни (години):</u> 108 годин <i>IV курс – 36 год.</i> <u>Тижневе навантаження:</u> 1 год.	<u>Шифр та назва галузі знань:</u> <i>Мистецтво 0202</i> <u>Шифр та назва спеціальності:</u> <i>5.02020401 «Музичне мистецтво»</i> <u>Освітньо-кваліфікаційний рівень:</u> <i>"молодший спеціаліст"</i>	<u>Рік підготовки:</u> IV <u>Семестр:</u> 7 <u>Аудиторних занять – 20 год.:</u> З них: практичні заняття - 14 год.: індивідуальні – 4 год. підсумковий контроль – 2 год.: <u>Самостійна робота – 16 год.:</u> <u>Види контролю:</u> залік у 7-му семестрі

Тематичний план навчальної дисципліни

№ п/п	Тематика змістових модулів	Всього год.	Види занять Розподіл годин				Форма контролю
			практичн	індивідуальні	контроль знань	Самост. робота	

Змістовий модуль № 1. Оволодіння фактурними особливостями класичного романсу та народної пісні

1	Про сутність акомпанементу. Основні концертмейстерські навички.	2	2				
2	Жанрові особливості класичного романсу	2	2				
3	Аналіз складових елементів фактури романсу	2	2				
4	Способи викладу акомпанементу романсу	3	3				
5	Формування навичок виконання типових фактур	3	3				
6	Жанрово-стильові ознаки української народної пісні	2	2				
7	Пісенно-фольклорні витоки українських солоспівів	2	2				
8	Інструментальні фрагменти в вокальній музиці	2	1		1		Модул. контр.
	Всього:	18	17		1		

Змістовий модуль № 2. Засвоєння методики поетапного вивчення твору

1	Особливості виконання творів музикантом-концертмейстером. Короткий музично-теоретичний аналіз твору.	1	1				
2	Розбір музичного твору. Метро-ритмічна структура акомпанементу	3	2			1	
3	Артикуляція музичного супроводу. Єдність артикуляційного звучання акомпанементу та сольної партії.	1	1				
4	Подолання технічних труднощів акомпанементу.	2	1			1	
5	Удосконалення навиків педалізації	2	2				
6	Темп, як засіб музичної виразності, один із способів втілення художньо-образного змісту	2	2				
7	Формування навичок диференціації звучання різних частин твору.	1	1				
8	Оволодіння навичками співу під власний супровід. Поєднання музично-виконавських дій.	3	2			1	
9	Досягнення композиційної єдності, звукового балансу, зв'язку слова і звуку.	1	1				
10	Емоційно-психологічна підготовка до концертного виконання музичного твору.	2	1		1		Модул. контр.
	Всього:	18	14		1	3	

Змістовий модуль № 3. Формування професійних навичок ансамблевої гри

1	Ансамбль – як одна з складових концертмейстерської роботи. Види ансамблю.	1	1				
2	Досконале вивчення кожним учасником ансамблю своєї партії та ознайомлення з партією партнера. Визначення ролі партії чи окремої її частини.	3	3				
3	Аналіз стильових, жанрових особливостей музичного твору, характеру мелодії.	1	1				
4	Досягнення співвідношення голосів і розподілу звучності. Виразне виконання мелодії, відчуття гармонічних фігурацій.	3	3				
5	Оптимальне співвідношення динамічних і темпових нюансів виконання партії супроводу з характером звучання голосу, ансамблю, хору або іншого музичного інструменту.	2	2				
6	Особливості динаміки та тембрального забарвлення фортепіанної фактури при виконанні 4-ручних ансамблів.	3	3				
7	Розвиток ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблю.	3	2			1	
8	Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору.	2	1		1		Модул. контр.
	Всього:	18	16		1	1	

Змістовий модуль № 4. Опанування методами роботи над дошкільним та шкільним репертуаром.

1	Професійно-педагогічна спрямованість предмету «Акомпанемент».	1	1				
2	Вікові особливості і музичний розвиток дитини.	2	1			1	
3	Основні програмові вимоги музичного виховання в дошкільному закладі.	1	1				
4	Методи роботи над пісенним репертуаром та супроводом до музично-ритмічних рухів.	3	2			1	
5	Основні програмові вимоги предмету «Музика» в школі.	1	1				
6	Особливості акомпаніаторської роботи при вивченні шкільного репертуару.	3	3				
7	Формування навичок роботи з солістами.	2	1			1	
8	Поєднання акомпаніаторських навичок з елементами диригентської техніки.	3	3				
9	Реалізація творчого потенціалу майбутнього вчителя музики, музичного керівника в умовах педагогічної практики.	2	1		1		Модул. контр.
	Всього:	18	14		1	3	

Змістовий модуль № 5. Закріплення концертмейстерських навичок. Транспонування, читання нот з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту.

1	Удосконалення концертмейстерських навичок – важлива складова професійної компетентності вчителя музики та музичного керівника.	2	2				
2	Основні методичні аспекти формування та розвитку концертмейстерських навичок.	3	2	1			
3	Засвоєння узагальнених фактурних формул як метод навчання читання нот з листа.	4	1			3	
4	Формування навичок зорового сприйняття нотного тексту та фізичного відчуття клавіатури.	3	2	1			
5	Значення аплікатури в формуванні навичок читання з листа.	5	1		1	3	
6	Визначення синтаксичної побудови нотного тексту.	3	2	1			
7	Практичне значення транспонування музичного твору. Основні види транспонування.	2	1	1			
8	Транспонування пісенного репертуару.	4	1			3	
9	Навички підбору мелодії на слух. Гармонізація акомпанементу за заданими гармонічними формулами.	5	1			4	
10	Формування навичок та умінь створення адаптованого, спрощеного нотного тексту програмових музичних творів.	5	1		1	3	Залік
	Всього:	36	14	4	2	16	
	Всього за навчальним планом:	108	75	4	6	23	

ПРОГРАМА курсу «АКОМПАНЕМЕНТ»

Змістовий модуль № 1. Оволодіння фактурними особливостями класичного романсу та народної пісні.

Тема № 1. Про сутність акомпанементу. Основні концертмейстерські навички (2 год.)

Акомпанемент як предмет навчання. Формування концертмейстерських навичок – одна із складових підготовки вчителя музики, музичного керівника.

Accompanement (фр.) – музичний супровід основної партії вокального чи інструментального твору.

Konzertmeister (нім.) – піаніст, який акомпанує вокалісту чи інструменталісту під час виступу чи підготовки до нього.

Основні концертмейстерські навички: володіння інструментом, піаністична майстерність;

Акомпанування, спів під власний супровід; читання нот з листа; транспонування; об'єднання вокальної партії з супроводом, підбір на слух.

Тема № 2. Жанрові особливості класичного романсу (2 год.)

Романс як жанр вокальної музики. Походження романсу. Основні жанрові ознаки романсу: балада, елегія, баркарола, побутові романси, романси в танцювальних ритмах.

Тема № 3. Аналіз складових елементів фактури романсу (2 год.)

Основні елементи фактури класичного романсу: склад мелодії (інтонація, мелодична лінія), спосіб викладу мелодії.

Виразальні засоби акомпанементу: гармонічна опора, ритмічна пульсація, темп, метр, ритм.

Аналізування інструментального супроводу романсу з індивідуальної програми студента. Визначення сольних інструментальних епізодів.

Тема № 4. Способи викладу акомпанементу романсу (3 год.)

Основні типи акомпанементу класичного романсу: гармонічна підтримка, чергування басу і акорду, гармонічна фігурація, акордова пульсація, акомпанемент мішаного типу. Ознайомлення з різними типами акомпанементу на прикладі творів українських і зарубіжних композиторів.

Тема № 5. Формування навичок виконання типових фактур (3 год.)

Опанування навичками виконання типових фактур акомпанементу програмових творів: акордова опора в речитативних формах, подолання технічних труднощів виконання різноманітних танцювальних ритмів, акордовий супровід, гармонічна фігурація, вправи на різні види техніки.

Тема № 6. Жанрово-стильові ознаки української народної пісні (2 год.)

Витоки та початковий період розвитку української пісні. Народно-пісенна творчість. Жанрове розмаїття української пісні: обрядові пісні та ігри, родинно-обрядові, побутові, історичні, ліричні пісні, балади. Лірники, кобзарі – виконавці народних пісень.

Тема № 7. Пісенно-фольклорні витоки українських солоспівів (2 год.)

Пісня-романс як перехідний жанр від ліричної народної пісні до романсу. Поетичне джерело українських романсів – солоспівів. Інтонаційні особливості української ліричної пісні.

Типові ознаки українського романсу: народні мотиви, яскраве вираження почуттів і настроїв.

Українські композитори – засновники національної камерно-вокальної музики.

Солоспіви М. Лисенка, К. Стеценка, Я. Степового. Сучасна українська лірична пісня.

Тема № 8. Інструментальні фрагменти в вокальній музиці (2 год.)

Аналітичний розбір партитури : усвідомлення елементів музичної мови, ритмічного малюнку, артикуляції, агогіки, тощо.

Смислова функція інструментального вступу–прелюдії: фактура, характер, динаміка, темп викладу.

Інтерлюдії – інструментальні епізоди між вокальними фразами, що зв'язують, розділяють, створюють інший психологічний стан.

Кода – завершальний інструментальний епізод. Залежно від змісту і загального настрою твору може бути емоційно напруженим або заспокійливим.

Опрацювання інструментальних фрагментів у програмових творах: класичний романс, дитяча пісня.

Змістовий модуль № 2. Засвоєння методики поетапного вивчення твору.

Тема № 1. Особливості виконання творів музикантом – концертмейстером.

Короткий музично – теоретичний аналіз твору (1 год.).

Аналіз загальних виконавських завдань, що стоять перед концертмейстером, і шляхи їх вирішення. Коротка характеристика творчості композитора і автора тексту, а також змісту твору. Визначення стилю і жанру. Аналіз ритмічних, динамічних та темпових особливостей. Тональність, розмір, випадкові знаки альтерації, відхилення, модуляції тощо.

Тема № 2. Розбір музичного твору. Метро-ритмічна структура акомпанементу (3 год.)

Ознайомлення з нотним текстом твору. Використання навичок читання нот з листа.

Програвання окремо сольної партії і читання слів. Усунення текстових помилок. Аналіз ритмічних та метричних труднощів, способи їх подолання. Підбір та робота над ритмічними вправами: простукування заданого ритмічного малюнку; відбивання такту ногою або лівою рукою з одночасним програванням правою рукою мелодичної лінії, звертаючи увагу на синкопи, ноти з крапкою, паузи та інше. Виховання внутрішньої метро-ритмічної пульсації.

Тема № 3. Артикуляція музичного супроводу. Єдність артикуляційного звучання акомпанементу та сольної партії (2 год.).

Поняття артикуляції. Робота над звуковою вимовою: бездоганне виконання зазначених штрихів, усвідомлення залежності звучання від характеру музики. Динамічна та смислова єдність звучання акомпанементу та сольної партії.

Тема № 4. Подолання технічних труднощів акомпанементу (2 год.).

Принципи технічної роботи: від розуміння музики до технічного опрацювання, від технічного опрацювання до ще більш високого розуміння музики. Визначення технічних місць, які викликають у студента труднощі при виконанні. Робота над вправами, що допомагають студенту подолати конкретні технічні проблеми, використовуючи навички, набуті на заняттях з основного інструменту. Програвання акомпанементу в повільному темпі, активізація пальців.

Тема № 5. Удосконалення навиків педалізації (2 год.).

Педаль – як важлива складова в роботі музиканта – виконавця. Види та завдання педалі. Робота над прийомами взяття прямої та запізнюючої педалі. Особливості педалізації при виконанні інструментальних ансамблів.

Тема № 6. Темп, як засіб музичної виразності, один із способів втілення художньо – образного змісту (2 год.).

Поняття про темп. Музичні терміни визначення темпу. Завдання темпу. Формування умінь та відчуття точного відтворення необхідного темпу в залежності від характеру музичного твору, його жанру та виду.

Тема № 7. Формування навичок диференціації звучання різних частин твору (1 год.).

Фактура музичного твору – цілісна, але багаторівнева структура. Визначення у творі різних частин музичного супроводу: вступу, власне акомпанементу, інтерлюдій, коди. Робота над особливостями звучання кожної з цих частин: виразністю і яскравістю виконання сольючих інструментальних епізодів та динамічному, тембральному підпорядкуванню власне акомпанементу. Формування навичок диференційованого звучання складових твору.

Тема № 8. Оволодіння навичками співу під власний супровід. Поєднання музично–виконавських дій (2 год.).

Формування навичок співу під власний супровід шляхом підбору вокальних творів у такій послідовності:

- акомпанемент дублює вокальну партію;
- акомпанемент містить невеликі відхилення від вокальної партії;
- акомпанемент включає лише окремі звуки вокальної партії, створює гармонічну підтримку;
- мелодія вокальної партії не входить до акомпанементу.

Програвання мелодійної лінії та підспівування. Визначення напрямку мелодії, її теситури та цезур, динамічного діапазону, кульмінаційних пунктів. Виховання навичок слухового контролю за правильним співвідношенням свого голосу і акомпанементу. Уміння розділяти увагу між виконанням музичного твору і спілкуванням з учнівською аудиторією за допомогою виразної міміки для підсилення емоційного сприйняття музики. Виконання акомпанементу з показом моментів вступу соліста або ансамблю рухом голови.

Тема № 9. Досягнення композиційної єдності, звукового балансу, зв'язку слова і звуку (1 год.).

На основі бездоганного володіння нотним текстом формування умінь поєднати всі частини твору в єдине ціле, створення музично-композиційної структури для найбільш повного відтворення художнього образу. Єдність змісту музичного супроводу і поетичного слова.

Тема № 10. Емоційно-психологічна підготовка до концертного виконання музичного твору (2 год.)
Формування практичних навичок виконання творів для слухацької аудиторії, умінь перебороти хвилювання, внутрішньо зібратись, мобілізувати витримку для гри на публіці. Шляхи подолання проблеми:

- виконання творів в присутності невеликої аудиторії: друзів, однокурсників, батьків;
- обговорення достоїнств і недоліків виконання;
- виконання творів на заняттях з педагогічної практики, контрольних заняттях і заліках;
- участь в позакласних заходах коледжу, конкурсах, концертах.

Змістовий модуль № 3. Формування професійних навичок ансамблевої гри.

Тема № 1. Ансамбль як одна із складових концертмейстерської роботи.

Види ансамблю (1 год.)

Ансамбль – від французького *ensemble* – разом. Завдання при вивченні акомпанементу – не просто підігрування солісту, а створення вокального або інструментального співзвуччя.

Робота над видами ансамблю: вивчення народних і шкільних пісень, романсів; акомпанування солістам – інструменталістам; виконання п'єс у 4-ручному викладі. Дотримання принципу поступового ускладнення фактури інструментального супроводу.

Тема № 2. Досконале вивчення кожним учасником ансамблю своєї партії та ознайомлення з партією партнера. Визначення ролі партії чи окремої її частини (3 год.)

Досконале вивчення своєї партії та ознайомлення і аналіз іншої - один із методів формування почуття ансамблю. Виконуючи свою партію, необхідно слідкувати за тим, що діється в сусідній. Це розвиває уміння слухати загальне звучання обох партій, що зливаються в єдине ціле.

Робота над визначенням основних частин твору, його структури, ролі і місця акомпанементу та інших партій ансамблю.

Тема № 3. Аналіз стильових, жанрових особливостей музичного твору, характеру мелодії (1 год.)

Формування навичок виконання музики, різної за стилем: класичних творів, романтичного романсу, дитячої пісні і т.д.

Аналізувати (в залежності від стилю і жанру музики) характер мелодії: жартівливий, наспівний, рішучий, тощо. Визначитись з методами роботи для найбільш повного розкриття змісту музики.

Тема № 4. Досягнення співвідношення голосів і розподілу звучності. Виразне виконання мелодії, відчуття гармонічних фігурацій (3 год.)

Передача пасажів мелодії, акомпанементу від партнера до партнера; взаємоспіввідношення в поєднанні декількох голосів, виконуваних різними партнерами. Добиватися рівноваги звучання і в окремому акорді, і в голосах, що рухаються паралельно (наприклад, при октавному викладі) в різних партіях.

Тема № 5. Оптимальне співвідношення динамічних і темпових нюансів виконання партії супроводу з характером звучання голосу, ансамблю, хору або іншого музичного інструменту (2 год.)

Поняття про динамічний діапазон, його особливості при грі в ансамблі. Досягнення динамічного балансу завдяки рівномірному розподілу сили учасників ансамблю.

Спільність розуміння і відчуття темпу – одна з найнеобхідніших умов успішного ансамблю. Добиватися такого результату, щоб студенти однаково відчували темп, ще не почавши грати.

Тема № 6. Особливості динаміки та тембрального забарвлення фортепіанної фактури при виконанні 4-ручних ансамблів (3 год.)

Подолання труднощів поліритмії, використання особливих тембральних можливостей фортепіанного дуету та іншого інструментального ансамблю.

Темброві ознаки 4-ручного ансамблю: більш повне використання клавіатури, об'ємніші акорди, насиченіша фактура.

Тема № 7. Розвиток ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблю (3 год.)

Способи досягнення ансамблевого відчуття: синхронність при взятті і знятті звуку; узгодженість прийомів звуковидобування; звукова рівновага в подвоєннях і акордах, розділених між партнерами.

Тема № 8. Узгодження виконавцями інтерпретації музичного твору (2 год.)

Обговорення з партнером виконавського плану твору: спільність цезур; суть музичної інтонації; творчий синтез партії фортепіано і вокальної або інструментальної партії; дотримування єдності ритмічного пульсу.

Досягнення спільності інтерпретації музичного твору (партнери по ансамблю однаково мислять, разом дихають та емоційно переживають).

Змістовий модуль № 4. Опанування методами роботи над дошкільним та шкільним репертуаром.

Тема № 1. Професійно – педагогічна спрямованість предмету «Акомпанемент» (1 год.)

Акомпанемент – невід'ємна складова навчальної програми підготовки вчителів музики, музичних керівників.

Мета і завдання курсу:

- оволодіння основами теорії та практики концертмейстерської роботи;
- формування концертмейстерських умінь та навичок акомпанування солісту, ансамблю, хору, групі дітей під час виконання ними музично-ритмічних рухів;
- розвиток музично – творчих здібностей;
- вивчення кращих зразків вокальної та інструментальної музики;
- залучення до спільного музикування викладача та студентів.

Тема № 2. Вікові особливості і музичний розвиток дитини (2 год.)

Вікова періодизація дітей за Програмою виховання дітей дошкільного віку «Малюк». Ознаки музичного розвитку дитини відповідно періодизації: слухове відчуття, музичний слух, рівень емоційного відгуку на різнохарактерну музику.

Найпростіші навички дії в співочому та музично–ритмічному виконавстві.

Тема № 3. Основні програмові вимоги музичного виховання в дошкільному закладі (1 год.)

Музичний керівник – організатор музичної діяльності дітей дошкільного віку.

Види музичної діяльності в дошкільному закладі: слухання музики, спів, музично–ритмічні рухи, гра на музичних інструментах.

Використання концертмейстерських навичок в процесі залучення дітей до різних форм музичної діяльності на прикладі вивчених творів дошкільного репертуару та читання з листа

Тема № 4. Методи роботи над пісенним репертуаром та супроводом до музично – ритмічних рухів (3 год.)

Особливості вокального розвитку дітей дошкільного віку. Вправи для постановки голосу. Вікові особливості і первинний діапазон голосу.

Аналіз вокальної партії дитячої пісні – діапазон, інтонація, напрям руху мелодії, ритм, лад.

Аналіз інструментального супроводу – художня цінність, виразність, доступність сприймання.

Відповідність пісенного репертуару віковим особливостям музичного розвитку дитини.

Мета навчання музично-ритмічним рухам: виховання здатності дітей сприймати, уявляти і розуміти музику, переживати її. Музичні ігри і танці – основні засоби музичного виховання через рух.

Розучування пісні дошкільного репертуару відповідної вікової групи. Читання з листа творів танцювальних жанрів.

Тема № 5. Основні програмові вимоги предмету «Музика» в школі (1 год.)

Вікова характеристика школяра з огляду готовності до навчання музиці.

Урок музики як основна форма організації навчання, музичного розвитку учнів, виховання музичної культури – необхідної частини їх духовного розвитку.

Значення поняття «музична культура»:

- морально-естетичні почуття і переживання, музичні смаки і запити;
- знання, вміння, навички, необхідні для засвоєння музичного твору (сприймання, виконання);

музичні творчі здібності, які визначають успіх музичної діяльності.

Тема № 6. Особливості акомпаніаторської роботи при вивченні шкільного репертуару (3 год.)

Необхідні концертмейстерські навички при вивченні пісенного репертуару в школі:

- знання репертуару, демонстрація пісні, спів під власний акомпанемент;
- теоретичний і виконавський аналіз пісенного твору, довільне заучування,
- транспонування, спрощення нотного тексту.

Самостійний добір музичних творів для розучування з дітьми з урахуванням вікових особливостей.

Тема № 7. Формування навичок роботи з солістами (2 год.)

Аналіз музично-виконавських завдань акомпанементу.

Характеристика вокальної партії – особливість поетичного тексту, зв'язок слова і музики.

Відповідність діапазону голосу соліста діапазону вокальної партії. Індивідуальна робота з солістом над чистотою інтонування, дикцією, диханням (попередньо відзначивши в тексті моменти взяття дихання). Звукова та динамічна збалансованість звучання інструменту і співу.

Підготовка до публічного виступу.

Тема № 8. Поєднання акомпаніаторських навичок з елементами диригентської техніки (3 год.)

Формування навичок поєднання музично-виконавських дій з показом моментів вступу (ауфтакт).

Координація власних рухів. Емоційне відтворення концертмейстером характеру музичного образу.

Виконання акомпанементу лівою рукою з одночасним тактуванням правою.

Формування умінь розділяти увагу на велику кількість об'єктів – зорове сприйняття, слуховий контроль, координація рухів.

Тема № 9. Реалізація творчого потенціалу майбутнього вчителя музики, музичного керівника в умовах педагогічної практики (2 год.)

Використання концертмейстерських навичок під час проходження педагогічної практики.

Форми роботи: проведення музичного заняття, уроку музики; підготовка і проведення свят, розваг в дошкільному закладі; позакласна робота – організація хорового колективу, робота з ансамблем, індивідуальна робота з обдарованими дітьми; підготовка святкових концертів.

Самостійний підбір студентами творів. Ескізне опрацювання.

Змістовий модуль № 5. Закріплення концертмейстерських навичок. Транспонування, читання нот з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту.

Тема № 1. Удосконалення концертмейстерських навичок – важлива складова професійної компетентності вчителя музики та музичного керівника (2 год.)

Формування та удосконалення концертмейстерських навичок, визначення їх місця і ролі в майбутній педагогічній діяльності. Закріплення виконавських навичок володіння звуковидобуванням. Розвиток технічних умінь і навичок. Виховання виконавської майстерності.

Закріплення навиків аналізу музичного тексту, закріплення навичок виконання пісні під власний супровід. Розучування романсу і пісні з більш складним акомпанементом.

Тема № 2. Основні методичні аспекти формування та розвитку концертмейстерських навичок (3 год.)

Методика формування навичок акомпанування.

Поняття фактури. Фактура – музична тканина, сукупність елементів викладу (основна мелодія, інші мелодійні голоси, акорди, фігурація, орнаментика). Види фактури: монофонічна, поліфонічна, гомофонічна (голос + супровід), акордова (моноритмічне багатоголосся).

Удосконалення навичок виконання різних способів викладу акомпанементу - акордовий, фігураційний, змішаний.

Засвоєння основних аспектів роботи над музичним твором.

Спів під власний супровід.

Тема № 3. Засвоєння узагальнених фактурних формул як метод навчання читання нот з листа (4 год.)

Основні вимоги для удосконалення навичок читання з листа:

- оволодіння системою нотного запису;
- оволодіння технікою прискореного читання нот;
- структуровано осмислене сприйняття тексту;
- швидкість і точність моторної реакції;
- здатність наперед визначати розгортання музичного тексту.

Формування навичок розпізнавання найбільш розповсюджених типових мелодійних та гармонійних зворотів. Акордові стереотипи в акомпанементі.

Диференціація рівнів фактури (першочерговість мелодичного голосу в загальній звуковій тканині).

Тема № 4. Формування навичок зорового сприйняття нотного тексту та фізичного відчуття клавіатури (3 год.)

Розвиток слухово-рухових зв'язків як вирішальна умова успішного читання нот з листа. Формування навичок орієнтування рук і пальців, що не потребують постійної підтримки зору. Розвиток здібностей бачити, читати та запам'ятовувати нотний текст раніше його виконання, передбачати варіантні зміни.

Вправлятися в грі акордів, інтервалів «сліпим» методом, не дивлячись на клавіатуру.

Тема № 5. Значення аплікатури в формування навичок читання нот з листа (5 год.)

Формування у студентів власного ставлення до виконавчих завдань через усвідомлення аплікатурних принципів.

Поняття «аплікатура»: *arpliko* (італ.) – прикладання, спосіб розташування та порядок чергування пальців при грі на інструменті.

Основні аплікатурні принципи. Виховання елементарних аплікатурних навичок (засвоєння в різноманітних позиційних формулах, гамах, арпеджіо, акордах).

Самостійний підбір аплікатури при ескізному вивченні творів.

Повторення аплікатурних варіантів в заданих прикладах з метою доведення до автоматизму виконання.

Тема № 6. Визначення синтаксичної будови нотного тексту (3 год.)

Розвиток умінь і навичок визначати синтаксичну будову тексту – передумова осмисленого сприйняття горизонталі викладу. Вірогідні ознаки розчленування нотного тексту: точні або варійовані повтори; співвідношення фраз типу питання-відповідь; ритмічні зупинки;

контрастні співвідношення; синтаксичне групування музичного тексту у певні смислові одиниці (мотиви, фрази, речення, періоди, розділи форми).

Формування навичок швидкого охоплення вертикалі нотного викладу.

Тема № 7. Практичне значення транспонування музичного твору. Основні види транспонування (2 год.)

Формування навичок транспонування як важливий фактор загального музичного розвитку студента. Практичне значення: (transponieren (лат.) – переміщати, переміщати) – переміщення музичного твору або його частини, пристосування до зручного виконання.

Види транспонування.

Тема № 8. Транспонування пісенного репертуару (4 год.)

Оволодіння прийомами і методами транспонування.

Основні вимоги до транспонування:

- визначення основної тональності;
- визначення акорду, в межах якого проходить мелодична лінія;
- осмислення тривалості звучання акордів;
- фактурна частота гармонічних змін;
- аналіз інтервального співвідношення звуків мелодії, аналіз гармонічних функцій.

Виконання сукупності гармонічних вправ (в секвентному розвитку правою і лівою руками), виконання послідовності акордів від заданих звуків).

Транспонування на $\frac{1}{2}$ тону вгору чи вниз вокальної партії пісень шкільного репертуару.

Тема № 9. Навички підбору мелодії на слух. Гармонізація акомпанементу за заданими гармонічними формулами (5 год.)

Розвиток умінь самостійно підібрати мелодію по слуху і розгорнутий акомпанемент до неї.

Процес підбору по слуху:

- визначення плану твору, його стилістики і жанру, вичленення головних елементів супроводу;
- фактурне оформлення мелодії;
- збагачення мелодії у правій руці відповідно до певних жанрових особливостей (підголоски, подвійні ноти);
- партія лівої руки ділиться на бас-акорд, розкладається на гармонічні фігурації.

Підбір по слуху знайомої мелодії і спрощеного акомпанементу до неї за заданими гармонічними формулами.

Тема № 10. Формування навичок та умінь створення адаптованого, спрощеного нотного тексту програмових музичних творів (5 год.)

Адаптування – створення спрощеного акомпанементу твору дошкільного чи шкільного репертуару. Основні принципи адаптування:

- збереження художнього змісту твору, стильових ознак творчості композитора;
- рельєфне виконання мелодії в загальній фактурі;
- створення зручної для виконання інструментального супроводу.

В процесі створення спрощеного акомпанементу незмінними залишаються характер музичного образу, засоби виразності – мелодія, гармонія, лад, ритм, динаміка, фразування.

Зміні підлягає фактурний виклад.

Навчально-методична карта дисципліни «Акомпанемент»
Разом: 108 год., практичні заняття – 68 год., індивідуальні заняття – 8 год., підсумковий контроль – 5 год., самостійна робота – 13 год., заліки - 1

Разом: 108 год., практичні заняття – 68 год., індивідуальні заняття – 8 год., підсумковий контроль – 5 год., самостійна робота – 13 год., заліки - 1

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Карта індивідуальної роботи

Змістовий модуль № 5. Закріплення концертмейстерських навичок. Транспонування, читання нот з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні методичні аспекти формування та розвитку концертмейстерських навичок.	1
2	Формування навичок зорового сприйняття нотного тексту та фізичного відчуття клавіатури.	1
3	Визначення синтаксичної побудови нотного тексту.	1
4	Практичне значення транспонування музичного твору. Основні види транспонування.	1
	Всього:	4

Карта самостійної роботи

Тема змістового модуля № 2:

Засвоєння методики поетапного вивчення твору.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Контроль	Кількість балів
1	Розбір музичного твору. Метро-ритмічна структура акомпанементу.	1	Практичне заняття	5
2	Подолання технічних труднощів акомпанементу.	1	Практичне заняття	5
3	Оволодіння навичками співу під власний супровід. Поєднання музично-виконавських дій.	1	Практичне заняття	5
	Всього:	3		15

Тема змістового модуля № 3:

Формування професійних навичок ансамблевої гри

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Контроль	Кількість балів
1	Розвиток ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблю.	1	Практичне заняття	5
	Всього:	1		5

Тема змістового модуля №4:

Опанування методами роботи над дошкільним та шкільним репертуаром

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Контроль	Кількість балів
1	Вікові особливості і музичний розвиток дитини.	1	Практичне заняття	5
2	Методи роботи над пісенним репертуаром та супроводом до музично-ритмічних рухів.	1	Практичне заняття	5
3	Формування навичок роботи з солістом.	1	Практичне заняття	5
	Всього:	3		15

Тема змістового модуля № 5:

Закріплення концертмейстерських навичок.

Транспонування, читання нот з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	Контроль	Кількість балів
1	Засвоєння узагальнених фактурних формул як метод навчання читання нот з листа.	3	Практичне заняття	5
2	Значення аплікатури в формуванні навичок читання з листа.	3	Практичне заняття	5
3	Транспонування пісенного репертуару.	3	Практичне заняття	5
4	Навички підбору мелодії на слух. Гармонізація акомпанементу за заданими гармонічними формулами.	4	Практичне заняття	5
5	Формування навичок та умінь створення адаптованого, спрощеного нотного тексту програмових музичних творів.	3	Практичне заняття. Модульний контроль	5
	Всього:	16		25

Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль № 2. Засвоєння методики поетапного вивчення твору.

Тема № 2. Розбір музичного твору. Метро-ритмічна структура акомпанементу.
(1 год.)

1. Ознайомлення з нотним текстом твору. Використання навичок читання нот з листа.
2. Підбір та робота над ритмічними вправами.

Тема № 4. Подолання технічних труднощів акомпанементу. (1 год.)

1. Визначення технічних елементів, які викликають труднощі при виконанні.
2. Робота над технічними вправами для подолання технічної проблеми.
3. Застосування здобутих навичок у виконанні твору.

Тема № 8. Оволодіння навичками співу під власний супровід. Поєднання музично-виконавських дій. (1 год.)

1. Програвання мелодійної лінії та підспівування. Визначення напрямку мелодії, її теситури та цезур, кульмінаційних пунктів.
2. Виховання навичок слухового контролю за правильним співвідношенням свого голосу і акомпанементу.
3. Виконання акомпанементу з показом моментів вступу соліста або ансамблю рухом голови.

Змістовий модуль № 3. Формування професійних навичок ансамблевої гри.

Тема №7. Розвиток ансамблевого відчуття, досягнення звукової, динамічної та агогічної збалансованості звучання ансамблю. (1 год.)

1. Добиватись синхронності при взятті і знятті звуку.
2. Відпрацювання узгодженості прийомів звуковидобування: динамічної єдності, звукової рівноваги в подвоєннях і акордах, розділених між партнерами.

Змістовий модуль №4. Опанування методами роботи над дошкільним та шкільним репертуаром.

Тема №2. Вікові особливості і музичний розвиток дитини. (1 год.)

1. Практичний досвід спостереження динаміки музичного розвитку дітей за програмою «Малятко».
2. Динаміка музичного розвитку дітей за програмою «Дитина». (З досвіду практичного спостереження).

Тема №4. Методи роботи над пісенним репертуаром та супроводом до музично-ритмічних рухів.

1. Опрацювання теми: «Вікові особливості і первинний діапазон голосу дітей дошкільного віку».
2. Аналіз вокальної партії дитячої пісні та інструментального супроводу.
3. Підбір різнохарактерних творів до музично-ритмічних рухів.

Тема №7. Формування навичок роботи з солістами.

1. Концертмейстерська робота з солістом над відчуттям ансамблю, виразністю виконання.
2. Застосування навичок роботи з солістами в процесі підготовки до педагогічної практики.
3. Опрацювання методичної літератури та нотних збірників.

Змістовий модуль № 5. Закріплення концертмейстерських навичок.

Транспонування, читання нот з листа, гармонізація та спрощення нотного тексту.

Тема № 3. Засвоєння загальних фактурних формул як метод навчання читання нот з листа. (1 год.)

1. Вправлятися в грі різних типових фактур акомпанементу. Вправи на різні види техніки.
2. Опрацювання фактурних форм супроводу в програмових творах: романс, дитяча пісня.

Тема № 5. Значення аплікатури в формуванні навичок читання нот з листа. (2 год.)

1. Закріплення принципу природної послідовності пальців (гра вправ, гам, арпеджіо).
2. Формування навичку зорово-слухового впізнання інтервалу або акорду за його специфічним малюнком. Гра секвентних послідовностей інтервалів, акордів (висхідний і нисхідний рух).
3. Самостійний підбір аплікатурних варіантів з урахуванням основних аплікатурних принципів. Вирішення художньо-виконавських завдань в творах для ескізного вивчення (1 твір з дошкільного репертуару, 1- 3 шкільного).

Тема № 8. Транспонування пісенного репертуару. (2 год.)

1. Опрацювання теми: «Види транспонування. Способи транспонування».

Формування практичних умінь і навичок транспонування.

2. Транспонування однієї дошкільної та однієї шкільної пісні (запис нотного тексту та виконання на інструменті).

Тема № 9. Навички підбору мелодії на слух. Гармонізація акомпанементу за заданими гармонічними формулами. (2 год.)

1. Послідовність дій при підборі музичного матеріалу на слух.
2. Підібрати відому дитячу пісню(мелодію), визначити тональність, розмір, ритмічний малюнок вокальної партії.
3. Підібрати акомпанемент. Визначити логіку ритмічного і гармонічного розвитку. Зазначити гармонічні послідовності.
4. Вправлятися в гармонізації акомпанементу знайомих пісень за заданими нескладними гармонічними формулами (T-S-D-T) та їх різновидами.

Тема № 10. Формування навичок та умінь створення адаптованого, спрощеного нотного тексту програмових музичних творів. (2 год.)

1. Самостійний підбір двох пісень чи творів до музично-ритмічних рухів.
Аналітичний розбір визначених творів.
2. Ознайомлення та ескізне вивчення.
3. Знаходження адаптованого варіанту виконання з урахуванням дотримання основних принципів.

Програмні вимоги

II курс

Модуль 1: Оволодіння фактурними особливостями класичного романсу та народної пісні.

Розвиток піаністичних навичок, слухового контролю. Засвоєння професійних навичок акомпанементу, ознайомлення з фактурними особливостями класичного романсу, українських вокальних творів, особливостями акомпанементу дитячої пісні. Навички співу під власний супровід.

Модуль 2: Засвоєння методики поетапного вивчення твору.

Продовження засвоєння фактурних навиків на прикладі романсів, народних пісень, пісень шкільного репертуару. Специфіка читання з листа сольних та ансамблевих творів. Засвоєння методики поетапного вивчення твору. Використання педалізації з урахуванням характеру, жанру та особливостей музичних творів. Ознайомлення з основними закономірностями підбору на слух.

III курс

Модуль 3: Оволодіння навичками ансамблевої гри.

Виконання творів з більш складною фактурою. Закріплення навичок виконання пісні під власний супровід, спрощення та ускладнення фактури акомпанементу.

Оволодіння навичками ансамблевої гри: вміння слухати свого партнера; узгоджувати з ним виконання твору в єдиному темпі, вміння швидко орієнтуватися в нотному тексті. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності твору. Вміння визначати головне і другорядне. Виховувати виконавські навички, домагаючись продуманого та яскравого виконання ансамблевого твору.

Модуль 4: Опанування методами роботи над дошкільним та шкільним репертуаром.

У процесі вивчення музичного твору шкільного або дошкільного репертуару розвивати самостійність та ініціативність студентів, пропонувати нескладні твори для самостійного вивчення. Читання з листа більш складних за фактурою творів, транспонування на півтона вгору-вниз. Гармонізація мелодії з елементами імпровізації. Опанування сучасних стилів на основі вивчення та осмислення різноманітних ритмічних схем та формул танцювальної музики, що зустрічаються в дитячому репертуарі.

IV курс

Модуль 5: Закріплення концертмейстерських навичок , умінь гармонізації та спрощення нотного тексту.

Виконання романсів, арій із складною фактурою акомпанементу. Закріплення виконавських навиків, володіння звуковидобуванням в творах різних стилів, жанрів, форм. Закріплення навичок виконання пісні під власний супровід. Спрощення та ускладнення фактури акомпанементу. Закріплення навиків імпровізації на задану тему, вміння змінювати фактуру, ритмічну основу супроводу тощо. Гармонізація мелодії з використанням елементів імпровізації, одночасне виконання мелодії та акомпанементу. Удосконалення техніки читання нот з листа зі складним ритмом, модуляцією. Транспонування шкільних пісень на півтона, тон вгору і вниз. Надання особливої уваги самостійній роботі, розвивати вміння самостійно визначати та реалізовувати виконавські завдання.

К о н т р о л ь н і в и м о г и

II курс

III семестр: контрольне заняття. Грудень.

Виконання 2-х творів:

- романс
- твір дитячого репертуару.

Читання з листа.

IV семестр: контрольне заняття. Червень.

Виконання 2-х творів:

- українська народна або авторська пісня
- пісня з дитячого репертуару.

Гармонізація мелодії дитячої пісні.

III курс

V семестр: контрольне заняття. Грудень.

Виконання 2-х творів:

- інструментальний ансамбль
- класичний романс або авторська пісня

Підбір супроводу до дитячої пісні.

VI семестр: контрольне заняття. Червень.

Виконання 2-х творів:

- твір дошкільного репертуару
- твір шкільного репертуару

Читання з листа.

IV курс

VII семестр: 1 контрольне заняття. Жовтень.

Виконання пісні дошкільного репертуару.

Створення акомпанементу за заданими гармонічними формулами.

Гармонізація мелодії дитячої пісні.

VII семестр: 2 контрольне заняття. Грудень.

Виконання 2-х творів:

- класичний романс або авторська пісня
- твір шкільного репертуару

Транспонування нескладної мелодії на м.2 та в.2.

Оцінювання навчальних досягнень

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни «Акомпанемент» застосовуються такі методи:

Усного та слухового контролю (індивідуальне прослуховування основної програми та педагогічного репертуару, співбесіди);

самоконтролю (уміння студентів самостійно проаналізувати, оцінити виконання творів програмового репертуару, самоаналіз);

Критерії якості виконання за загальновизнаною шкалою ECTS, а саме за рівнями A-B-C-D-E-FX-F, мають узгоджуватись з критеріями, які традиційно визначають рівні фахової компетентності з фортепіано, використовуються як базові (на кшталт: технічне опанування фактурою, довершене художнє виконання музичних творів та інш.). Відштовхуючись від традиційної національної шкали якісних показників, можна отримати проект оцінок для дисципліни «Акомпанемент», де

«Відмінно» - А: довершене художнє виконання фортепіанних творів лише з незначною кількістю помилок, що не мають принципового значення у демонстрації вищого рівня компетентності.

«Добре» (складається з двох рівнів якості), а саме:

В - «дуже добре»: художньо переконлива інтерпретація творів вище середнього рівня досконалості з незначними помилками на високому рівні компетентності;

С - «добре»: програма опанована, виконана з невеликою кількістю змістовних помилок, що забезпечило прояв необхідної компетентності.

«Задовільно» (складається з двох рівнів якості), а саме:

Д - «задовільно»: програма виконана, але зі значною кількістю технічних та змістовних недоліків, що знижують рівень компетентності до середнього;

Е - «достатньо»: виступ задовольняє мінімальні вимоги до академічного виконання музичних творів на низькому рівні компетентності.

«Незадовільно» (теж складають два рівні), а саме:

FX - «незадовільно з можливістю повторного складання»: виконання музичних творів із значними художньо - технічними недоліками, що не задовольняє мінімальних вимог до необхідного рівня компетентності, які можна підвищити за умов самостійного доопрацювання;

F - «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу»: отримується у випадку неспроможності до виконання музичних творів на фортепіано, демонстрації дуже низького рівня компетентності та потребує повторного вивчення дисципліни.

Шкала оцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу

Оцінка за шкалою навчального закладу	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Означення
1	2	3	4
90-100	Відмінно	A	Відмінно (стилістично вірне виконання, без порушень авторського тексту)
82-89	Добре	B	Дуже добре (стилістично вірне виконання з незначними порушеннями авторського тексту)
75-81	Добре	C	Добре (незначні стилістичні похибки з деякими порушеннями авторського тексту)
69-74	Задовільно	D	Задовільно (технічно недосконале, ненадійне виконання всіх творів програми)
60-68	Задовільно	E	Достатньо (цілісне виконання всієї програми з допущенням текстових, інтонаційних, темпових та інших недоліків)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (відсутність цілісного виконання 25% програми)
1-34	Незадовільно	F	Незадовільно (відсутність цілісного виконання 50% програми)

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю

№ п/п	Види діяльності	Кількість балів
1	Практичне заняття	10
2	Модульний контроль	25
3	Самостійна робота	5
4	Відвідування практичних та індивід. занять	0,5

Максимальна кількість балів

Модулі	Кількість балів	Загальний коефіцієнт
I	203,5	
II	187	
III	198	
IV	187	
V	224	
Всього:	999,5	99,95

Шкала оцінювання поточного та модульного контролю

Оцінка за національною шкалою	Поточний контроль (бали)	Підсумковий модульний контроль
відмінно	9 - 10	23 - 25
добре	7 - 8	19 - 22
задовільно	4 - 6	15 - 18
незадовільно	1 - 3	1 - 14

Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально - пізнавальної діяльності

- За джерелом інформації:
 - Словесні: пояснення, розповідь, бесіди;
 - Наочні: практично - виконавський показ, спостереження.
- За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна репетиційна робота студентів з нотним матеріалом.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально- пізнавальної діяльності.

- Виконавський показ викладача;
- Створення ситуації зацікавленості;
- Заохочення до концертної діяльності;

Методичне забезпечення курсу

1. Навчальні посібники (ноти, електронні носії інформації).
2. Робоча навчальна програма.
3. Методична література.
4. Збірники «Музика в дитячому садку».
5. Збірники «Пісні для учнів 1-2 та 3-4 кл. загальноосвітньої школи».
6. «Малюнок»- Програма виховання дітей дошкільного віку, Київ,-1999р.
7. «Музика» - Програма для середньої загальноосвітньої школи,

1-4 класи, «Початкова школа», Київ, 2006р.

Очікувані результати:

- знання функції акомпанементу, особливості його виконання залежно від стилю музики, складу ансамблю і соліста;
- оволодіння методикою акомпанування, гри в ансамблі, супроводу власному співу, роботи над творами класичного і дитячого вокального репертуару;
- засвоєння закономірностей стилю, жанру, їх рис і особливостей ;
- використання технології проведення інтерпретаційного аналізу;
- орієнтування у вікових особливостях вокального розвитку дітей дошкільного та шкільного віку;
- засвоєння закономірностей виконання сольної партії і партії супроводу;
- усвідомлення смислових навантажень різних видів акомпанементу;
- оволодіння технологіями читання нот з листа, транспонування, підбору по слуху, імпровізації;
- розуміння логіки спрощення ускладнених гармонічних голосів, фактур акомпанементу;
- оволодіння музично-педагогічним репертуаром та принципами його добору в професійній діяльності;
- здобуття навичок акомпанування солісту, ансамблю, хору, учнівському класу з урахуванням особливостей кожного з видів супроводу;
- вміння акомпанувати власному співу, володіючи співвідношенням голосу та супроводу;
- орієнтування в різних фактурах вокально-хорових творів;
- спроможність вносити зміни в партію акомпанементу в залежності від художньо-технічних задач;
- розуміння логіки розвитку музичної думки;
- орієнтування в міжпредметних зв'язках в процесі аналізу і виконання музичного матеріалу;
- змога логічно будувати форму твору в роботі з дитячим репертуаром;
- використання теоретичних та практичних знань в процесі читання нот з листа, транспонування;
- здійснення музично-слухового контролю;
- здатність створювати цілісний музичний образ;
- психологічне володіння собою в процесі публічного виступу;

- обізнаність в плануванні навчально-виховного процесу;
- орієнтування в довідковій і методичній літературі;
- потреба в удосконаленні професійної компетентності, педагогічної та виконавської майстерності.

Орієнтовний репертуарний список

Український романс

1. Д.Бортнянський «Гімн місяцю»
2. О.Білаш «Минуле не вернеть»
3. М.Вериківський «Все тобі», «Образ кохання»
4. С.Гулак-Артемовський «Стоїть явір над водою»
5. К.Данькевич «Пісня Олесі»
6. Л.Дичко «Воля народу»
7. О.Єдличко «Гомін, гомін по діброві»
8. В.Заремба «Дивлюсь я на небо»
9. М.Кропивницький «Соловейко»
10. А.Кос-Анатольський «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Я тебе кохаю»
11. М.Колеса «Я марила всю нічку»
12. В.Косенко «Удовицю я любив», «Колискова»
13. М.Лисенко «Айстри», «Минають дні», «Ой, одна я, одна», «Мені однаково»
14. С.Людкевич «Тайна», «Спи, дитинко моя»
15. М.Маркевич «Нащо мені чорні брови»
16. Г.Майборода «Я марила всю нічку», «Полягли жита»
17. Ю.Мейтус «Шпак»
18. О.Нижанківський «О, не забудь»
19. Ф.Надененко «Без вас вам все сказав би знову», «Осінь», «Сонце», «Чорнії брови, карії очі»
20. О.Рубець «Думи мої, думи»
21. Л.Ревуцький «Ну, розкажи», «Не питай», «Брате мій»
22. Г.Сковорода «Стоїть явір над водою»

23. Д.Січинський «Бабине літо», «У гаю, гаю»
24. К.Стеценко «Вечірня пісня», «Хотіла б я піснею стати», «Стояла я і слухала весну»
25. Я Степовий «Утоптала стежечку», «Ноктюрн», «Ой, три шляхи широкії», «Ой кум до куми залицявся»
26. Б.Фільц «Дощик», «Любимо землю свою», «Люблю весну»

Російський романс

1. **О. Аляб'єв**, сл. Жуковського «Юлия», «Воспоминания», «Сиротка»
сл. Дельвіга «Соловей»
сл. Козлова «Вечерний звон»
сл. Полєжаєва «Сарафанчик»
сл. Пушкіна «Старый муж, грозный муж»
2. **П. Булахов**, сл.Н.Н. «Не пробуждай воспоминаний», «И нет в мире очей»
сл.Ленського «Девница-красавица», «Гори, гори, моя звезда», «Не хочу»
3. **М. Балакірєв**, сл. Кольцова «Обойми, поцелуй»
сл. Арсеньєва «Баркарола»
сл. Лермонтова «Слышу ли голос твой»
4. **О. Бородін** «Для берегов Отчизны дальней», «Спящая княжна»
5. **М. Варламов**, сл. Можевича «Звёздочка ясная»
сл. Лермонтова «Ты не пой, душа-девица»
сл. Огарєва «Внутренняя музыка»
сл. Фета «На заре ты её не буди»
сл. Плещеева «Листья шумели уныло»
сл. Кольцова «Перстенёчек золотой», «Так и рвётся душа»
сл. народні «Вдоль по улице метелица метёт»
сл. Пушкіна «Я вас любил»
6. **О. Гурильов**, сл. Губерга «Сердце-игрушка»
сл. Д'якова «Воспоминание»
сл. В'яземського «Радость-душечка, красна девица»
сл. Кольцова «Грусть девушки», «Отгадай, моя родная», «Разлука»
сл. Берга «Право, маменьке скажу»
сл. Сільського «Улетала пташечка», «Гори, звёздочка, блистай, ясная»
сл. Макарова «Колокольчик»
сл. Лермонтова «И скучно, и грустно»
сл. Грекова «Вьётся ласточка сизокрылая»
сл. Люберецького «Домик-крошечка»
сл. Полєжаєва «Сарафанчик»
7. **М. Глінка**, сл. Баратинського «Не искушай меня без нужды»
сл. Жуковського «Бедный певец»
сл. Пушкіна «Не пой, красавица, при мне»,
«Я помню чудное мгновенье»

сл. народні, «Ах ты, душечка, красна девица»

8. **О. Даргомижський**, сл. Пушкіна «Ночной зефир»,
сл. Дельвіга «Шестнадцать лет»
сл. Лермонтова «И скучно, и грустно»
сл. Курочкіна «Червяк», «Расстались гордо мы»
сл. Вейнберга «Титулярный советник»
9. **Ц. Кюї**, сл. Пушкіна «Царскосельская статуя»
10. **С. Рахманінов**, сл. Пушкіна «Не пой, красавица, при мне»
сл. Плещеева «Сон»
сл. Бекетової «Сирень»
сл. Галіної «Здесь хорошо», «У моего окна»
11. **М. Римський-Корсаков**, сл. Кольцова «Пленившись розой, соловей»
сл. Пушкіна «На холмах Грузии»
сл. Майкова «О чём в тиши ночей»
сл. Гейне «Когда гляжу тебе в глаза»
сл. Мея «Нет, только тот, кто знал»,
«Хотел бы в единое слово»
сл. Апухтіна «Забыть так скоро»
сл. Толстого «Средь шумного бала»
сл. Романова «Растворил я окно»
сл. О. Толстого «Запад гаснет в дали светлорозовой»
12. **П. Чайковський**, сл. Фета «Я тебе ничего не скажу»

Шкільний репертуар

Народна пісня

1. Іди, іди, дощику
2. Два півники
3. Ходить гарбуз по городу
4. Край долини мак
5. Щебетала пташечка, обр. М.Лисенка
6. Берізонька
7. Вийди, вийди сонечко
8. Ой єсть в лісі калина
9. Подоляночка
10. Прилетіла перепілонька, обр. Л.Ревуцького
11. Журавель
12. Ой на горі жито
13. Дударик
14. Я коза ярая
15. Ой сивая тая зозуленька
16. Гарний танець гопачок
17. Ой ходила дівчина бережком
18. Ой ходить сон коло вікон
19. Щедрівки: «Чи дома, дома»; «Слава нашим господарям»;
«Прийшли щедрувати»
20. Гей там на горі січ
21. Павочка ходить
22. Грицю, Грицю, до роботи
23. Вийди, вийди, Іванку
24. Вербова дощечка
25. Ой на горі льон
26. А вже сонце котиться
27. Женчикок-бренчикок
28. Ой ти, красна весно
29. Весело співайте

Авторська пісня

1. М. Вербицький «Гімн України»
2. З. Левіна «Що нам осінь принесе»
3. Д. Кабалевський «Пісня про школу»
4. Ж. Колодуб «Пісенька каченят»
5. А. Філіпенко «Ой, заграйте, дударики»
6. Ф. Колесса «Школяр»
7. Б. Гірський «Зайчик»
8. В. Верховинець «Печу, печу хлібчик»
9. М. Завалішина «Кіт»
10. В. Верменич «Калинова пісня»
11. А. Філіпенко «То сніжинки, мов пушинки»
12. Я. Степовий «Сніжинки»
13. Є. Карпенко «Морозище»
14. Я. Степовий «Зима і весна»
15. Я. Степовий «Літо минулося»
16. К. М'ясков «Зимонька»
17. Л. Кніппер «Чому ведмідь взимку спить»
18. Т. Попатенко «Новорічна полька»
19. В. Загрудний «Будемо козаками»
20. І. Кириліна «Засмутилось кошеня»
21. Т. Попатенко «Ось яка бабуся»
22. Ю. Рожавська «Весняночка»
23. О. Швець «Пісня про матінку»
24. І. Кириліна «Розгнівалась на літо зима»
25. Г. Сорокопуд «Свято Перемоги»
26. Я. Степовий «Зоре моя вечірняя»
27. М. Катричко «Рідна мова»
28. В. Таловиря «Рідній вчительці»
29. Г. Гебера «Вчителька»
30. М. Гайворонський «Їхав стрілець на війноньку»
31. М. Долинський «Жила на лінієчці нота»

32. С. Дубравін «Дощова пісенька»
33. М. Дремлюга «Розквітали яблуні в садах»
34. Н. Завалішина «Квіти», «Ми любимо весну», «Букет мамі»
35. Н. Іванніков «Скрипочка співає», «Приходьте в ліс», «Наша мама»
36. Д. Крижанівський «Реве та стогне Дніпр широкий»
37. Л. Левітова «Біля річки», «Калинова сопілка»
38. Л. Лисянський «Скільки сонечка кругом»
39. М. Лисенко «Ой зійшла зоря вечірня», «Вийшли в поле косарі»
40. А. Лазаренко «Каштани»
41. Т. Попатенко «Урок»
42. В. Рождественський «Водичка»
43. Ю. Рожавська «Сонечко», «Коломийка»
44. С. Сандлер «Колискова»

Дошкільний репертуар

Народна пісня

1. Ой за гаєм, гаєм
2. Ой, коточок, коточок
3. Котику сіренький
4. Сорока-ворона
5. Ладоньки
6. Дощик, обр. Т. Шутенко
7. Іде дід, дід
8. Зайчику, обр. Я. Степового
9. Дударик
10. Іди, іди, дощику
11. Ой дзвони дзвонять
12. Щедрик, щедрик, щедрівочка
13. Колядин-дин, обр. Я. Степового

Авторська пісня

1. О. Тілічєєва «Так-так»
2. Т. Шутенко «Трикутник»
3. М. Раухвергер «Собачка»
4. В. Верховинець «Печу, печу хлібчик»
5. В. Верховинець «Труби, Грицю, в рукавицю»
6. А. Філіпенко «Калачі»
7. А. Філіпенко «Збираю урожай»
8. Н. Грановська «Кленові листочки»
9. Ю. Слонов «Це ялиночка у нас»
10. М. Дремлюга «Здрастуй, здрастуй, Новий рік»
11. О. Тілічєєва «Пісня про ялинку»
12. А. Філіпенко «Дід Мороз», «Прийшла зима», «Ось ялинонька прийшла»
13. К. Мясков «Зимонька»
14. В. Вітлін «Дід Мороз»
15. М. Верховинець «Щедрівочка щедрувала»
16. М. Метлов «Зима минула»
17. Р. Рустамов «Співаємо пісеньку»
18. Г. Фрід «Пісенька про весну»
19. Н. Бахутова «Весняна святкова»
20. А. Філіпенко «Гей, весна іде!», «Подарунок мамі»
21. В. Таловира «Веснянка»
22. М. Лисенко «Колискова»
23. І. Кишко «Рідний край»
24. Б. Фільц «Хочемо миру»
25. О. Філімонова «Біля вічного вогню»
26. А. Філіпенко «Рідний край, моя земля», «Прощавай, садок дитячий»
27. К. Мясков «Чекає нас школа»
28. М. Дремлюга «Пісня про школу»

Ансамблі

1. О. Аренський. Сюїта для двох фортепіано.
2. І. Беркович. Романс. Прелюдія. Марш. Полька.
3. О. Бородін. Половецькі танці з опери «Князь Ігор».
4. Й. Брамс. Угорські танці.
5. К. Верер. Марш.
6. Й. Гайдн. Угорське рондо.
7. Е. Гріг. Сюїта «Пер Гюнт»
8. М. Глінка. «Вальс-фантазія»
9. В. Гаврилін. Одинока гармонь. Марш. Весела прогулянка.
10. К. Дебюссі. Танець ляльки.
11. О. Дворжак. Слов'янські танці.
12. І. Дунаєвський. Увертюра до к/ф «Діти капітана Гранта»
13. О. Євляхов. Вальс із балету «Івушка»
14. А. Ешпай. Танець.
15. М. Мусоргський. Гопак із опери «Сорочинський ярмарок»
16. Ф. Мендельсон. Ноктюрн.
17. С. Прокоф'єв. Гавот із Класичної симфонії.
18. С. Рахманінов. Італійська полька.
19. М. Раков. Полька.
20. О. Скорульський. Танок Сніжинок із балету «Лісова пісня»
21. Г. Свиридов. «Зимня дорога»
22. С. Танєєв. Романс.
23. Т. Хренніков. Адажіо із балету «Гусарська балада»
24. А. Хачатурян. Танець Егіни з балету «Спартак». Вальс із драми «Маскарад»
25. П. Чайковський. Вальс квітів із балету «Лускунчик». Вальс із балету «Спляча красуня»
26. Ф. Шуберт. Лендлери. Симфонія сі-мінор.
27. Д. Шостакович. Святковий вальс. Прелюдія.
28. Ю. Щуровський. Поема. Гумористичний танець.

Рекомендована література

Основна

1. Кубонцова Є.І. Концертмейстерський клас: Учбовий посібник для студентів. - М.: Академія, 2002.-192с.
2. Клас концертмейстерського мистецтва. Програма для фортепіанних факультетів консерваторій. - М., 1967, -32с.
3. Концертмейстерська діяльність: історія, теорія, практика./ Львівська Державна музична академія ім. М.Лисенка. -Львів: Сполох.,2005.-108с.
4. Люблинський О.О. Теорія і практика акомпанементу - М., Музика 1972.
5. Бирмак А.В. О художественной технике пианиста. – М., Музика 1973.
6. Алексеев А.Д. Методика обучения игре на фортепиано. – М., Музика 1978.
7. Рафалович О.В. Транспонирование в классе фортепиано. /ред. Л. Раабена./ -Л., Музика, 1963. -37с.
8. Милич Б.Є. Воспитание ученика-пианиста. К., Музична Україна, 1982.
9. Шендерович О.К. В концертмейстерском классе. Размышления педагога.- М., Музика,1996.-206с.
10. Шляхи удосконалення художньо-естетичної освіти учнівської молоді в умовах відродження національної культури. КДПУ-1992р.
11. Опарик Л.М. Теорія і методика читання музики з листа в класі фортепіано. Методичні рекомендації. – Київ, 2010.
12. «Фортепіанний ансамбль». Збірник наукових праць, вип.2. НПУ-2001р.
13. «Малюток», - Програма виховання дітей дошкільного віку. – Київ, 2007.
14. «Дитина», - Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років. – Київ, 2012.
15. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі. – Тернопіль, «Богдан», 2001.
16. Моїсєєва М.А. До питання про фортепіанний супровід шкільного пісенно-хорового репертуару. – Житомир, 2007р.

Додаткова

1. Стотика І. Г. Діяльність концертмейстера та акомпаніатора: Методичні вказівки. - Мелітополь, 2000р.
2. Юдіна О. І. Мой первый учебник по музыке и творчеству: Азбука музыкально-творческого саморазвития (Серия «У тебя все получится»), - М., 1997.-89с.
3. Живов Л. Работа в концертмейстерском классе над пушкинскими романсами Глинки //О работе концертмейстера//. – М., 1974р.
4. Бурцева О.М. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Концертмейстерський клас». – Мелітополь, 1999р.
5. Мітлицька В.А., Гердова Т.С. Типологізація навчальних програм для студентів музично-педагогічних факультетів: Методичні рекомендації до практичних занять курсу «Концертмейстерський клас». – Мелітополь, 2003р.
6. Хрестоматия по аккомпаниаторской практике. М., Музыка, 2006.
7. Мур Д. Співак і акомпаніатор: Спогади. роздуми про музику. –М; Радуга, 1987, 429с.
8. Згурська Н.М. Методика формування музично-виконавської культури майбутнього вчителя Збірник наукових праць, вип.2, НПУ-2001р.
9. Таран І.М. Методика викладання гри на фортепіано. Методичні рекомендації, – Івано-Франківськ, 2005р.
10. «Впевнений старт», - Програма розвитку дітей дошкільного віку, - Київ , 2010